

Trisdešimtieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2018 m. lapkričio 9 d.

Nr. 41 (1302)

„Tremtinui“ – 30 metų!

Minime LPKTS savaitraščio „Tremtinys“ 30 metų leidybos sukaktį. Per tą laiką buvo ir krizių, ir sunkmečių, pokyčių LPKTS viduje ir laikraščio redakcijoje. Tačiau „Tremtinio“ leidyba niekuomet nebuvo nutrūkusi. Esame vienas iš nedaugelio spausdintinių periodinių leidinių, nepaskendusiu elektroninės žiniasklaidos jūroje, didžiuojamės turėdami savą skaitytojų ratą, dėkojame visiems rašantiems mūsų laikraščiui, dažniausiai neatlygintinių, tikimės, kad ir toliau sėkmingai bendradarbiausime.

Su skaitytojais norime pasidalinti mūsų sveikinimais „Tremtinio“ 30-mečio proga ir dėkojame už nuoširdžius ir palaikančius žodžius:

Nuoširdžiai sveikiname „Tremtinio“ kolektyvą savaitraščio 30-mečio

proga. Džiaugiamės, jog leidžiamas nuo pirmųjų sajungos įkūrimo dienų laikraštis ne tik išlaikė aktualumą, bet ir tapo svarbiu patriotiškai nusiteikiusios visuomenės dalies ir ypač – LPKTS narių gyvenimo palydovu, laukiamu kas savaite. Laikom frontą!

LPKTS valdyba ir pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Gerbiamas Jolitė, Audronė, Vestą ir autorius, rašančius laikraščiu „Tremtinys“, sveikinu šio laikraščio trisdešimties metų leidybos sukakties proga. Linkiu ištvermės, kantrybės nelengvoje kūrybinėje veikloje ir naujų minčių.

Nesenai pamainėjome Lietuvos politinių karinių ir tremtinių sajungos trisdešimties metų įkūrimo sukaktį. Savaitraštis „Tremtinys“ yra neatskiriamai sajungos veiklos dalis, iprasminan-

tis mūsų šalies istorinę atmintį.

Laikraštis „Tremtinys“, pasiekęs brandaus amžiaus, nuosekliai tėsia jo pirmatą pradėtą darbą. Svarbiausias laikraščio tikslas – perduoti augančios kartos jaunoms širdims Laisvės kainą, pasiekiant per kovas, kančias ir netektis, kad jie savo gyvenimą ir veiklą skirtų Lietuvos gerovei.

**Vytautas Guliokas,
laikraščio skaitytojas**

Mieli „Tremtinio“ kūrėjai,

Kiekvieną penktadienį mūsų namus aplankote, kaip laukiamas svečias, kūpinas istoriją, pasakojimų ir visada daug VILTIENĖS.

Būkite šviesos ir žinių nešėjai į kiekvienu Jūsų laukiančius namus.

Visi Šilalės filialo nariai sveikina jūsų kolektyvą, mininti „Tremtinio“

trisdešimtmetį.

Būkit žingeidžios, trokštančios kuo daugiau sužinoti ir pasidalinti su skaičiojais.

**Šilalės filialo vardu –
Loreta Kalnikaitė**

Sveikiname 30 metų sukakties proga „Tremtinio“ laikraštį ir redakciją.

Dékojame ilgametėms darbuotojoms, kad sugebėjo išlaikyti aktualų, informatyvų ir reikšmingą mūsų sajungos laikraštį, taip pat dékoju ir visiems prenumeratoriams, kurie prenumeravo mūsų laikraštį. „Tremtinys“ – mūsų atminties išsaugojimo garantas, kol eina me šia žeme, saugokime istorinę atmintį. Stiprybės visiems.

Pagarbiai –

**Vladas Sungaila,
LPKTS Kauno filialas**

Atminties terminalas jau veikia Anykščiuose

Spalio pabaigoje Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos Anykščių filialo narių kvietimu LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas lankėsi Anykščiuose. Susitikimas vyko Anykščių rajono savivaldybės mero Kęstučio Tubio kabinete. Filialo tremtiniai kartu su jų pirmininke Prima Petryliene ir savivaldybės administracijos vadovais džiaugėsi įgyvendintu projektu – atminties terminalo-informacino stendo pristatymu visuomenei.

Idėja kilo maždaug prieš metus, kai vieno susitikimo metu tremtiniai ir meras K. Tubis svarstė, kaip deramai įamžinti kovojušių ir žuvusių Anykščių krašte partizanų atminimą. Kaip sutalpinti visų partizanų, ryšininkų, rėmėjų pavardes, įvardinti žūties vietas viename granito paminkle?

„Labai ilgai ieškojome sprendimo būdų, kaip įdomiai, nuolat atnaujinant informaciją sukurti atminties terminalą, pritaikyti prie vienos ir svarbiausia, kad būtų visiškai saugus, – pasakojo projekto atsiradimo istoriją meras K. Tubis. – Sudėtinga buvo suderinti ir te-

chninius parametrus: ir elektra, ir tinkama vieta, ir informaciją surinkti, ir kad nesunkiai būtų galima valdyti“.

Anykščių filialo tremtiniai labai dėkingi istorikui Gintarui Vaičiūnui, kuris 20 metų renka Anykščių krašto istoriją. „Terminale informacija perteikta iš partizanų knygų, čia galima rasti apie 80 partizanų žūties vietų. Informacija bus papildoma. Ateityje ketinama ir savanorius pagal kilimo vietą sudėti“, – kalbėjo G. Vaičiūnas.

LPKTS pirmininkas Gvidas Rutkauskas, sveikindamas šią naujovišką elektroninę iniciatyvą, sakė, kad tai, ko gero, pirmas toks sumanymas Lietuvoje ir iš Anykščių galėtų pasimokyti ir kitos savivaldybės. Anykščių filialo pirmininkė P. Petrylienė labai džiaugėsi, kad meras išgirdo šį tremtinių norą – įamžinti žuvusių Laisvės kovotojų atminimą – ir jį įgyvendino. „Mūsų meras pažadais nesišvaisto“, – pasakodama apie gražų tremtinių bendradarbiavimą su miesto meru kalbėjo P. Petrylienė.

Atminties terminalas įrengtas centrinėje miesto gatvėje, skverelyje, šalia in-

formacijos centro. Tad puikiai yra matomas ir lengvai prieinamas tiek atvykusiam turistui pasigrožėti Anykščių kraštu, tiek norinčiam žinias patikslinti vienos gyventojui ar smalsiam moksleivui. Kelių mygtukų paspaudimu – jums krašto istori-

ja su skaudžiais įvykiais, partizanų nuotraukomis, jų žūties vietomis ir kitais duomenimis kaip ant delno.

Per Anykščių krašto istoriją atskleidžiama Lietuvos istorija.

„Tremtinio“ inf.

Trys įsimintini įvykiai Lietuvoje

fiursto ar lenkų didiko senoje pilyje.

Popiežiaus vizitas Lietuvoje

Popiežius Pranciškus Lietuvoje lankėsi rugsėjo 22–23 dienomis. Tos dienos giliai įsirėžė tikinčiųjų ir netikinčių žmonių atmintyje, nes kalbėjo ir elgesi lyg seniai Lietuvoje gyvenantis, apie mūsų istorinę patirtį, dabarties vargus žinantis, ir kvietė visada turėti Viltį. Popiežių priemė Prezidentė Dalia Grybauskaitė. Daukanto aikštėje jis kalbėjo šalies vadovams, diplomatams ir vienuolininkams, kvietė būti toleran-

tiškiems kitoniškų žmonių, ypač pabėgilių, atžvilgiu, jų neatstumti, jiems krikščioniškai padėti. Popiežius pasimeldė Aušros Vartuose, Katedros aikštėje susitiko su jaunimiu.

Rytojais dieną Pranciškus Kaune, Santakos parke aukojo šv. Mišias ir pasakė įsimintiną pamokslą. Šv. Mišiose dalyvavo dešimtys vyskupų ir daugiau kaip 100 tūkstančių žmonių iš visos Lietuvos ir kaimyninių šalių. Kauno Katedroje susitiko su kunigais, vienuoliais, pašvēstaisiais ir seminaristais.

(keliamas į 2 psl.)

tiškiems kitoniškų žmonių, ypač pabėgilių, atžvilgiu, jų neatstumti, jiems krikščioniškai padėti. Popiežius pasimeldė Aušros Vartuose, Katedros aikštėje susitiko su jaunimiu.

Rytojais dieną Pranciškus Kaune, Santakos parke aukojo šv. Mišias ir pasakė įsimintiną pamokslą. Šv. Mišiose dalyvavo dešimtys vyskupų ir daugiau kaip 100 tūkstančių žmonių iš visos Lietuvos ir kaimyninių šalių. Kauno Katedroje susitiko su kunigais, vienuoliais, pašvēstaisiais ir seminaristais.

Trys įsimintini įvykiai Lietuvoje

(atkelta iš 1 psl.)

Važiuodamas papamobiliu laimino ji sveikinusius žmones.

Vakare, grįžęs į Vilnių, popiežius pasimeldė prie paminklo Vilniaus geto aukoms. Galiausia aplankė Okupacijų ir laisvės kovų muziejų, KGB kalėjimą su kalinių sušaudymo ir vyskupų kameromis. Čia jų lydėjo ir aiškinė arkviviskupas Sigitas Tamkevičius ir muziejaus darbuotojai. Is kalėjimo Pranciškus išėjo labai sukrėstas. Muziejas jam paliko bene didžiausią įspūdį iš visos jo viešnagės. Jis akivaizdžiai pamatė, kaip okupantų KGB kankino ir žudė Lietuvos patriotus. Popiežius pasimeldė prie Genocido aukų paminklo ir palaimino susirinkusių kelių tūkstančių tremtinių minią. Atnisveikino ir išvyko pailsėti į Apaštalinę nunciaturą T. Kosciuškos gatvėje. Jo dar laukė ilga kelionė į Latviją ir Estiją.

Popiežius visose savo kalbose ir šv. Mišių pamoksle Kaune bei apsilankės Vilniaus Rezistencijos ir laisvės kovų muziejuje ragino niekada nenusiminti ir neprarasti vilties net per didžiausius sunkumus, netektis ir nelaimes. Pavyzdžiu statė Lietuvos partizanus, Laisvės kovų dalyvius, gulago kalinius ir tremtinius, kurie beviltiškose situacijose nepametė tikėjimo ir vilties. Ir tai gelbėjo. Pranciškus meldėsi už mūsų kankinius ir žadėjo niekada mūsųistorijos nepamirštį ir mums padėti.

Visas pasaulis susidomėjęs sekė popiežiaus kelionę po Lietuvą, ir jos varandas skambėjo visose šalyse. Tik Kremlis nė neburbtelėjo. Jei su mumis popiežius, tai visi neprieteliai nebaisūs.

Tie, kam teko laimė su popiežiumi Pranciškumi pabendrauti asmeniškai, sako, kad jis toks paprastas ir artimas, mielas, kad norisi prisiliesti. Jis drąsino ir įkvėpė veikti prieš nužmogėjimą, godumą ir nepagarbą žmogui.

Popiežius ragino priimti pabėgėlius ir jiems padėti. Jis aiškiai pasakė, jog daug kentėjusi ir laisvę išsikovojuosi

Lietuva turi tapti „Švyturiu“ sumaterialėjusiai Europai. Patraukti savo šviesa. Tam nereikia didelės galios. Laisvė yra didelis turtas, kurį reikia saugoti ir perduoti kaip brangų paveldą kitoms kartoms. Tai labai tinka mums. Savo apsilankymu popiežius Pranciškus pagerbė visas aukas, kurios atnešė laisvę. Jis sulygino nacių ir sovietų aukas, reikšdamas pagarbą kalėjusiems ir žuvusiems už laisvę. Asmens laisvė neat siejama nuo tautos ir valstybės laisvės ir yra jos dalis. Pranciškus pakvietė kartu kurti teisingą ir brolišką visuomenę. Jo apsilankymas pabudino žmonėse tikėjimo ir gerumo jausmus. Jis mums atnešė viltį ir drąsą.

Paskutinė popiežiaus tezė: „Užtikrinu jus, Katalikų bažnyčia, kaip ir anksčiau, bendradarbiaus ir dės visas pastangas, kad šis kraštas galėtų išplėsti savo pašaukimą būti bendrystės ir Vilties tiltu“. Popiežius mato galimybę kartu su Lietuva sukurti naują Europos veidą. Tik ar pati Lietuva išdris ir pajėgs imtis tokios misijos? Tai priklauso ne tik nuo valdžios, bet ir nuo mūsų visų.

Iškilmungo Vanago laidotuvės

Adolfo Ramanausko-Vanago palai kų suradimas ir jų išskirtinai iškilmingas valstybinis palaidojimas garbingiausiai Vilniaus Antakalnio kapinių panteone, dalyvaujant aukštiems valstybės vadovams ir minioms žmonių, yra didžiausios pagarbos tautos didvyriui pareiškimas. Per dvi atisveikinimo dienas plaukė minios žmonių atisveikinti ir atiduoti paskutinę pagarbą Lietuvos partizanų generolui Ginkluotųjų pajėgų vadui. Daugelis, ne tik artimieji, nesulaikė ašarų dėl jaudilio ir džiaugsmo, kad pagaliau deramai laidojamas tautos didvyris. Radosi viltis, kad gali būti surasti ir kitų vadų palai kai ir tinkamai pagerbtii ir palaidoti. Buvo ir nepatenkintų. Vienam iškilmes sugadinės velionio „Pro memoriam“

parašytas ant atskirų mažomis sąvaržėlėmis susegtų lapų. Kiti netilpo į Katedrą, dar kitų niekas nepavėžėjo iki kapinių. (Bent aš atėjės atsisveikinti antrą dieną šv. Jonų bažnyčioje ant stalelio radau padėtus gražiai spaustuvėje išleistus bukletelius.

(Kažin, kaip laidosime Gedimino kalne surastus 1863 metų sukilimo vadų palaikus?)

Nereikalingą skandalą sukélé po kelių

dienų Ramūno Karbauskio paviešintas „Valstiečių“ frakcijos projektas paskelbtis. Ramanauską-Vanagą kariaujančios Lietuvos vadovu. Sujudo istorikai, žurnalistai, politologai: „Istorijos klastojimas, susireikšminimas ne laiku ir ne vietoje...“ Mat laidotuvėse jo niekas n'ebuvo matęs.

Laidotuvės parodė pasikeitusi visuomenės požiūri į partizanus. (Gal ne visuomenės, jie visada gerbė ir vertino partizanų kovą, o tik menkos dailies buvusių komunistų ir kolaborantu palikuonių?)

R. Karbauskis pasiūlė Seime priimti įstatymą pripažiant Adolfa Ramanauską-Vanagą faktiniu kovojančios Lietuvos valstybės vadovu. Istorikai tai vadina cinišku mėginimu perrašyti istoriją. Labai kategoriska buvo Dalia Kuodytė: „A. Ramanauskas buvo Ginkluotųjų pajėgų vadasis, LLKS pirmininko pavaduotojas. Viskas. Taškas.“ Panašią nuomonę pareiškė ir Birutė Burauskaitė, istorikai Bernardas Gailius, o Algimantas Kasperavičius R. Karbauskio siūlymą laiko neracionaliu.

Kremlis eilinių kartų išliejo savo neapykantą Lietuvos partizanams, o Vanagą vadino „civilų žmonių žudiku ir nacių kolaborantu“. Tai kad na

ciai jį uždarė į Štuthofo mirties stovyklą, jie „neprisiminė“. Rusijos ambasadorius Lietuvoje Aleksandras Udalcovas taip pat iškoneveikė A. Ramanauską-Vanagą, dėl to jis gali būti išsiųstas iš Lietuvos.

Prezidentė D. Grybauskaitė Kremliaus įnirši pavadino įrodymu, kad A. Ramanauskas buvo nuoseklus kovojo prieš sovietinius okupantus. Tai neapykanta ir šių dienų Lietuvos valstybei. Prof. V. Lansbergis yra pasakės, kad ir R. Karbauskis kartais pateikia protinges pasiūlymus. Ir šis jo pasiūlymas yra įdomus. Politologas A. Medalinskas pažymi, jog Vanagas turėjo visas okupuotos šalies kariuomenės vado regalijas. O jo „bendrapavardė“ važinėja po pasauly ir uždirba pinigus, pildama vandenį ant Kremliaus malūno.

Prie šių įsimintinių įvykių galima priskirti ir mažą zanavykų stebulkliuką - pirmą kartą ten į Lietuvos Respublikos Seimą išrinkta TS-LKD narė Irena Haase. Ji nušluostė nosį Mindaugu Basčiui, kuris, grubiai pažeidės Lietuvos Konstituciją, vėl brovėsi atgal į Seimą. Dabar geriausia jam vieta sovietinio tipo kolūkyje.

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Dėl pripažinimo padarius Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso pažeidimus

Visuomenės informavimo etikos komisija

Visuomenės informavimo etikos komisija (toliau – Komisija) nustatė: Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – Seimas) interneto svetainėje yra viešai skelbiama, jog Audronė Kaminskienė dirba Seimo nario Andriaus Kupčinsko padėjėja – sekretore, o laikraščio „Tremtinys“ metrikose nurodoma, jog Audronė Kaminskienė yra šio laikraščio redakcijos darbuotoja.

Komisijai pateiktose paaiškinimuose dėl galimo visuomenės informavimo etikos nuostatų pažeidimo Audronė Kaminskienė pripažino, jog dirba laikraščio „Tremtinys“ redakcijoje ir tuo pačiu metu – Seimo nario Andriaus Kupčinsko padėjėja-sekretore, tačiau nurodė, jog šias dvi savo veiklas yra visiškai atskyruis ir rašo tik apie kultūrinius renginius, šventes, knygų pristatymus ir pan., tai yra publikacijų politinėmis aktualijomis nerengia.

Komisija konstatuoja:

Pagal Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso (toliau – Kodeksas) 23 straipsnio 19 dalį žurnalistai, vykdami savo profesinę veiklą, neturi teisės prisiimti jokių kitų įsipareigojimų, išskyrus profesinius įsipareigojimus viešosios informacijos rengėjui ir skleidėjui, žurnalisto profesinė veikla nesuderinama su darbu valstybės ir vienos valdžios institucijose, dalyvavimui politinių partijų veikloje.

Pagal Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 91 dalį žurnalistas-fizinis asmuo, kuris profesionaliai renka, rengia ir teikia medžiagą viešosios informacijos rengėjui ir (ar) skleidėjui pagal sutartį su juo ir (ar) yra žurnalistų profesinės organizacijos narys.

Audronė Kaminskienė dirba laikraščio „Tremtinys“ redakcijoje ir rengia šiam leidiniui publikacijas, todėl Įstatymo prasme ji laikytina laikraščio

„Tremtinys“ žurnalistu. Kodeksas 23 straipsnio pažeidimui pripažinti pakanika faktu, jog žurnalistas, vykdymas savo profesinę veiklą, tuo pačiu metu dirba ir valstybės arba vienos valdžios institucijoje, dalyvauja kurios nors politinės partijos veikloje, konsolidavimo, nepriklausomai nuo šio žurnalisto renkamos ir rengiamos informacijos pobūdžio. Todėl darytina išvada, jog Audronė Kaminskienė, būdama laikraščio „Tremtinys“ žurnalistė ir tuo pačiu metu dirbdama Seimo nario Andriaus Kupčinsko padėjėja-sekretore, pažeidžia Kodeksą 23 straipsnio reikalavimus.

Vadovaudamas Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo (Žin., 1996. Nr. 71-1706; 2006, Nr. 82-3254; TAR, 2014, Nr. 2014-18935) 46.1 straipsnio 3 dalies 2 ir 3 punktais. 6 dalimi. Komisija nusprendžia:

1. Pripažinti, jog Audronė Kamins-

kienė, būdama laikraščio „Tremtinys“ žurnalistė ir tuo pačiu metu dirbdama Lietuvos Respublikos Seimo nario Andriaus Kupčinsko padėjėja-sekretore, pažeidžia Lietuvos visuomenės informavimo etikos kodekso 23 straipsnį, nustatantį, jog žurnalistai, vykdymas savo profesinę veiklą, neturi teisės prisiimti jokių kitų įsipareigojimų, išskyrus profesinius įsipareigojimus viešosios informacijos rengėjui ir skleidėjui ir, jog žurnalisto profesinė veikla nesuderinama su darbu valstybės ir vienos valdžios institucijose, dalyvavimui politinių partijų veikloje.

2. Ipareigoti laikraščio „Tremtinys“ redakciją paskelbti ši sprendimą laikraštyje „Tremtinys“.

Sis sprendimas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka gali būti skundžiamas Vilniaus apygardos administraciniams teismui.

Pirmininkas Viktoras TROFIMIŠINAS

Ivykiai, komentarai

Kremlius taikosi į jautrią temą

Važiuojant pro Kauną, akys užkliauvo už plakato, iš kurio žvelgė Rolandas Pakšas. Turi pinigų vyrukas, pagalvojau – reklama yra brangus dalykas, ypač tada, kai ji neduoda jokios naudos (už tai ir brangi, kad pinigai išmetami į balą). Taigi buvės „prezidentas“ reklamavo save ir savo idėją, klausdamas, ar „norėti lito“? Keistas klausimas, tiesa? Norėti lito, kai cirkliuoja eurai? Panašu į pasiūlymą įbristi į tą pačią upę, nors apie tai, kad dukart į tą pačią upę įbristi neįmanoma, jau žinojo senovės romėnai. Tačiau R. Pakšas siūlo. Ką gi – toks jo pasiūlymas tikrai dera su jo demonstruojamomis simpatijomis Rusijai, nes dar gaus kliedesys, kad „prie ruso buvo geriau“, tai kodėl gi nepaleisti anties, kad „prie lito buvo geriau“?

Pripažįstu – buvo gerai prie lito, bet gyvenimas eina geryn, ir šiandien Lietuvoje žmonės gyvena taip gerai, kaip niekada negyveno (kad ir kaip tai nepatinka propagandistams, teigiantiems atvirščiai). Taip, suverenios valstybės nuosava valiuta yra vienas iš nepriklausumo požymiu, tačiau tik kontekste, kuris susijęs su patriotizmu. O ekonomikoje įsijungia kiti dėsniai. Tad vienintelė logiška mintis, žvelgiant į R. Pakšo reklamą – žmogus siekia sukelti sumaištį paprastų žmonių galvose, pats puikiai suprasdamas, kad lito grąžinimas nereikalingas. O gal tikslas dar didesnis – šiandien jis siūlo grąžinti litą, o rytoj – Lietuvos „suverenitetą“ nuo ES ir NATO?

Deja, šis sveikam protui prieštaraujantis R. Pakšo siūlymas nėra toks nepavojingas – juk kažkada ir Visagino atominės elektrinės statyba atrodė neišvengiamai būtinybė, kol paaiškėjo, kad didesnė dalis žmonių nesuprato, kokią gręsmę sukels jos atsisakymas (beje, jie ir dabar nenori pripažinti, kad jų lengvabūdiškumo rezultatas – Astravo AE monstras, iškilęs per pusimtį km nuo Vilniaus). Tas pats gali nutikti ir su R. Pakšo siūlymais, nes sąlygos idealios: Kremliaus propaganda,

kalanti į galvas pasidygėjimą pačią rinkta valdžia ir valstybės institucijomis, apsuko galvas ne tik mažaraščiams, bet ir kai kuriems aukštajai išsilavinimą turintiems žmonėms (vien ko vertas jų džiugesys matant „filosofą su plyta“ A. Juozaiti, dalyvaujantį bendruose žygiuose su R. Janutiene), na, o valdančiajai daugumai vadovauja žmogus, kurio milijoninio verslo sėkmė susijusi su putinistine Rusija, tad jis tikrai nedės pastangą (ir nededa!), kad užkirstų kelią Lietuvos pasukimui atgal. Bėda ir ta, kad valdančiosios daugumos opozicija neturi jokių svertų, galinčių sugrąžinti į sveiko proto kelią R. Pakšo klaidinamas aukas. O kartais atrodo, kad ir noro trūksta – anot vieno aštrialiežuvio satyriko, protinėje šneka tik saviems, bet tos kalbos už savų rato neišeina, plačiųjų masių nepasiekia. O tas mases jau veda būsimieji gelbetojai nuo „valdžiažmogių“ ir baišiųjų „konservatorių“.

Dabartinė mūsų tikrovė tokia, kad vyksta Rusijos hibridinis karas prieš laisvajį Vakarų pasaulį, ir Lietuva tame kare yra vienas iš taikinių. Eskalavimui ir politinėms aistroms kaitinti pasirenkamos visuomenės jautrios temos. Pasikartosiu – ne tik eiliniai, sovietmečio pažeisti piliečiai nesuvokia gręsmės, bet ir išsilavinę, neretai jau nepriklasomybė atkūrusioje Lietuvoje užaugę jauni žmonės kimba ant Kremliaus propagandos kabliuko. Ypač tą galima pastebėti internetinėje erdvėje – socialiniuose tinkluose rašomuose komentaruose.

Štai neseniai kilo abejonių keliantis triukšmas dėl plynai iškertamų miškų, paskui tame pačiame triukšmo fone nuvilnijo neva gamtos mylėtojų protestai dėl ketinimų „išsaudytis visus Lietuvos vilkus“, paskui kilo didelis sąmyšis dėl atiminėjamų vaikų iš tvarkinguo tėvų... Sprendžiant iš didelės visuomenės dalių reakcijos, sveiko proto neužteko suprasti, kad niekas neketina iškirsti visus Lietuvos miškus, kad miškas ker-

tamas buvo visais laikais, svarbu laikytis įstatymų ir reikalavimų. Tik dėl vilkų kažkaip ramiau apsieita – matyt, tema eskaluojantys Kremliaus propagandistai suprato, jog negerai bus prieš save nuteikti kaimo žmones, patiriančius nuostolių nuo vilkų antpuolių... Užtart istorija dėl atimtų iš kauniečių poros vaikų suerzino visuomenę kaip reikala, tačiau – ar pastebėjote – pykčio strėlės nebuvo nukreiptos į valdančiąją daugumą, tai yra R. Karbauskio aplinką? Atvirkščiai, net atsirado „herodus“ – M. Puidokas, neva, ginantis šeimas. Bet keičiausia šioje aplinkoje buvo matyti žinomus šalies intelektualus, pritariančius minios balsui. Negijie ne-supranta, kas už tos minios stovi? Gaila, bet nesigirdi ir aiškaus valdančiajai daugumai oponuojančio TS-LKD balso šiuo klausimu (na, nebent R. Dagys kategoriskai pasisako prieš šeimų griovimą ir vaikų atiminėjimą, tačiau platiems ratams matomi N. Puteikis su M. Puidoku), o juk tai itin aktuali tema! Va, ims „valstiečiai-žalieji“ ir panaikins Vaiko teisių tarnybą, pabaigdami su visomis vaikų atiminėjimo istorijomis, tai bus džiaugsmo! O kalti, kad iki tol buvo atiminėjami vaikai, liks konservatoriai (gi ne šiaip sau minimas M. Majauskas). Žodžiu, istorija dar nesibaigė, ir nesiūmsiu prognozuoti, kokia bus pabaiga, bet, užbėgdamas už akių, pasakysiu, kad nepritariu jokiems vaikų atiminėjimams iš tévų.

Paskutinis pastebėjimas, kurį pavyko aptikti socialiniame tinkle „Facebook“, buvo vieno žmogaus „veikla“ – per parą jis išplatino 22 tekstus, kuriuos se koneveikiami konservatoriai, Europos Sąjunga, tačiau žavimasi Putiniu, sovietų kariais Antrajame pasauliniaime kare ir taip toliau. Bet įdomiausia, kad šis veikėjas, dirbantis ištisą parą (paskelbiant straipsnį nurodomas jo patalpinimo laikas) ragina „kilti į kovą“ prieš jau statomas atliekų deginimo gamyklas (kogeneracines jėgaines, – red. past.), kurių statybas irgi bando užblo-

kuoti R. Karbauskio diriguojamas Seimas, tačiau tam nepritaria Prezidentė. Koše užvirė po to, kai „valstiečiai-žalieji“ pateikė Seimui svarstyti Atliekų tvarkymo įstatymo pataisas, kurios numato porą pakeitimų: nuo kitų metų naujos atliekų deginimo gamyklos negalėtų stovėti arčiau kaip 20 km nuo gyvenamųjų teritorijų, o dėl jau statomų dviejų elektrinių (Vilniuje ir Kaune) ateities sprendimus būtų leista priimti Vyriausybei, atsižvelgusiai į visuomenės sveikatos interesus. Prezidentė tokias pataisas vertavo, nes, anot jos, pakeitimais be jokių pagrįstų aplinkosagos kriterijų apribojamos galimybės statyti naujas jėgaines, nepagrįstai numatoma 20 km atstumo riba nuo gyvenamųjų teritorijų, taip pat kyla klausimas dėl jau statomų dviejų jėgainių. Žinoma, „valstiečiai-žalieji“ pasipriešino Prezidentės voto, tiesa, vėliau nutarė atsisakyti 20 km ribos (tiesą sakant, tokį gamyklu esmė ir yra būti šalia didelių miestų – kuo arčiau vartotojo; kaip nevykusj atvirščinių pavyzdį galima prisiimti Elektrėnų šiluminę elektrinę, kuri ne tik gamino elektrą, bet ir šildė... Elektrėnų marias, nes perteklinė šiluma (energetikų miestas buvo per mažas jai sunaudotui) tiesiog būdavo paleidžiama atgal į vandens rezervuarą).

Taigi kauniečiams tai turėtų būti įdomu – šalia autostrados ties Murava būsimos gamyklos statybos, anot „valstiečių - žaliųjų“, turi būti nutrauktos, jeigu Vyriausybė nuspręs būtent taip! Kai jau tiek įdėta darbo ir lėšų! Svarbiausia, kad liktų neišspręsta savartynų problema, nes atliekos ir toliau būtų paprasčiausiai verčiamos į kalnus – naujuosius 21 amžiaus „vargstančios Lietuvos piliakalnus“.

Taigi stebime ivykius – artėjant kitų metų rinkimams situacija tik kais, nes Kremliaus propaganda jau dabar aktyviai juose dalyvauja paksų, „žalia-valstiečių“, ir, be abejo, mums net ne-nutuokiam veikėjų rankomis.

Gintaras MARKEVIČIUS

R. Juknevičienė: „Ginklavimosi varžybos ar bepročių atgrasymas?“

Prezidento D. Trumpo svarstymai pasitraukti iš sutarties parodo, kad JAV yra teisinė valstybė. Akivaizdu, kad neišvengiamai reikia grįžti prie balansavimo. Rusijos pranašumas yra didžiulė gręsmė. Mums – tiesiogiai „Iskanderai“, kurie neša ir branduolines galvutes, jau dislokuoti Karaliaučiaus krašte. Ten modernizuojama bazė ir branduolinio ginklo laikymui.

Aš labai norėčiau, kad pasaulis būtų be branduolinio ginklo ir be masinio naikinimo ginklų apskritai. Tačiau kura veda naivumas politikoje, parodė skaudžios B. Obamos klaidos.

Kremlius jau dabar garsiai šaukia, kad JAV, atsakydama sutarties, yra kaltadėl branduolinių gręsmių. Tegu šaukia, o mums reikia ryžtingų sprendimų.

Tik branduolinio ginklo balansas yra rimčiausia prielaida taikai ir agresyvaus Kremliaus stabdymui.

Nesuklyskime vertindami.

TS-LKD informacija

Į pasaulio saugumo darbotvarkę su-
grijo branduolinio ginklo tema.

Pranešta, kad JAV ruošiasi pasitraukti iš 1987 metais pasirašytos JAV – SSRS Vidutinio nuotolio branduolinių pajėgų sutarties (Intermediate-Range Nuclear Forces Treaty, INF). Ją pasirašė tuometinis JAV prezidentas Ronaldas Reiganas ir SSRS vadovas Michailas Gorbačiovas.

Daug nesvarstantys antraščių kūrėjai spaudoje nuėjo lengviausiu keliu – pranešė, kad sugrįžta ginklavimosi varžybos. Tie, kurie pamena sovietinius laikus ir žinias tuomet, pasijuto sugrįžę mažiausiai trisdešimt metų atgal. Tokios antraštės lydėjo visą mūsų jaunystę.

Kai pavadinimą apie ginklavimosi varžybas skaitai prie žinutės apie JAV iniciatyvą nutraukti sutartį dėl raketų, tai mintis kai kam gali būti suprasta paprastai – amerikiečiai su savo prezidentu Donaldu Trumpu stumia pasaulį į naujas ginklavimosi varžybas. O dar kai pake-

jant branduoliniu ginklu, taps realybe.

Tai, kad Rusija igijo taktinio branduolinio ginklo pranašumą, neatsitiko pernakt. Branduolinį ginklų modernizavimas ir dislokavimas strateginiuose taškuose, iškaitant Karaliaučiaus kraštą, buvo pastarojo dešimtmecio Kremliaus prioritetas. Valdžią savo rankose sutelkės V. Putinas, tai yra KGB, spjovė į visas sutartis, jas laužė ir laužo.

Šiandien galiu lengviau atsikvėpti. Pagaliau pradedama žiūrėti realybei į akis. Cia panašiai, kaip su ligos diagnozavimu. Jeigu laiku nepamatai, bėda neišvengiamai. Pagaliau garsiai pasakyta, kad branduolinis vėžys į Europą ateina iš Kremliaus. Jo stabdymui reikalingos rimtos priemonės. Būtina pridengti nuogą Europos kūną. Kito kelio nėra. Ar labai vėluoja JAV ir NATO? Nežinau. Bet geriau vėliau negu niekada. Paskutiniamo Gynybos ministrų susitikime branduolinis ginklas po labai ilgos pertraukos buvo įtrauktas į darbotvarkę.

Minime LPKTS įkūrimo 30-metį

Šiaulių filialas minėjo įkūrimo 30-metį

Spalio 25 dieną Šiaulių P. Višinskio viešojoje bibliotekoje buvę tremtiniai šventė LPKTS Šiaulių filialo įkūrimo 30-metį, taip pat paminėjo Pagyvenusių žmonių dieną, nepamiršo ir Konstitucijos dienos. Išventė atvyko svečiai: LPKTS Telšių, Joniškio filialų atstovai, Šiaulių miesto meras Artūras Visockas, TS-LKD Šiaulių skyriaus partijos pirmininkas Jonas Bartkus, Šiaulių „Aušros“ muziejaus atstovė, Šiaulių Didždvario gimnazijos moksleivės.

Šventė prasidėjo Vinco Kudirkos „Tautiška giesme“, kurią atliko choras „Dagilėlis“ kartu su Šiaulių kultūros centro choru „Tremtinys“. Po tylos minutės ir svečių sveikinimo kalbų, Šiaulių filialo pirmininkė trumpai apžvelgė 30 metų filialo veiklą. P. Višinskio bibliotekos darbuotoja N. Kasparavičienė apžvelgė 1941–1991 metų įvykiams atidengtas atminimo lentas, tremtinį

pastatytus paminklus, LPKTS Šiaulių filialo ir LPKTB Šiaulių skyriaus narių išleistas knygas. Pažiūrėjome keliolikos miniučių filmuką, kuriame užfiksuotas istorinės akimirkos – 1988 metais „Tremtinio“ klubo nariai vaidino V. Cinausko „Poviliuką“.

Renginio pabaigoje E. Buitvydienė paskaitė šv. T. Avilietės senstančio žmogaus maldą. Visos šventės metu skambėjo „Dagilėlio“ ir „Tremtinio“ chorų atliekami kūriniai. Visiems sugiedojus Maironio „Lietuva, brangi“, susirinkusieji šiltai bendravo, dalijosi prisiminimais.

Ačiū visiems, padėjusiems surengti renginį, svečiams, dalyviams. Ačiū LPKTS už renginio dalinį finansavimą iš SADM projekto „Esame stiprūs, reikalingi ir vieningi“.

Valerija JOKUBAUSKIENĖ
Eduardo Manovo nuotraukos

Šiai progai išprasminti spalio 26 dieną buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai kartu su Jurbarko rajono savivaldybės administracija, visuomenės atstovais Jurbarko parke, netoli paminklo, skirto knygnešių keliui per Jurbarko rajoną atminimui, pasodino ažuoliuką, kurį padovanojo buvęs Pašvenčio girininkas Antanas Plienaitis.

Aplankėme kapus, padėjome gėlių ant tremtininių, partizanų, politinių kalinių kapų, uždegėme atminimo žvakutes, pasimeldėme, tylos minute pagerbėme jų atminimą.

Ar suskaičiuosi, Lietuva, visus tokius nežinomus, nepašventintus kapus? Daug mūsų brolių ir seserų iškeiliavo Amžinybėn. Mes juntame, jog išeina dalis mūsų pačių ir kad dalis išeju sių tebegyvena mumyse...

Filialo 30-mečio minėjimas tėsėsi spalio 27 dieną. Po šv. Mišių Jurbarko Sv. Trejybės bažnyčioje visi rinkosi į

Sveikiname

80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusią 1948 m. Irkutsko sr. tremtinę **Aldoną STAUGIENĘ**.

Linkime sveikatos, kantrybės, stiprybės, ilgų prasmingų metų ir Dievo palaimos.

LPKTS Kauno filialas

85-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname buvusį 1941 metų Kazachijos tremtinį, architektą, dailininką **Vaclovą SAKALAUSKĄ**.

Žmogaus gyvenimas matuoamas ne metais, o nuveiktais darbais. Jų padarėte daug ir geru. Linkime, kad geri darbai būtų nepamiršti, o širdies šiluma, išdalyta kitiems, teisgrįsta ir teatneša džiaugsmą, gerumą, ramybę. Sveikinos ir ilgų gyvenimo metų!

LPKTS Kauno filialas

Europos Parlamento narė, Kovo 11-osios Akto signatarės dr. Laimos Andrikienės sveikinimas LPKTS 30-mečio proga

Mielieji, sveikinu visus LPKTS 30-mečio proga. Esu viena iš jūsų, tremtinė dukra, mano mintys ir širdis šiandien – su jumis, tačiau dėl šeimyninių aplinkybių negaliu dalyvauti suvažiavime.

Esu jūsų atstovė Europos Parlamente. Lietuvos valstybės atkūrimo 100-mečio proga Europos Parlamente viešėjė tremtiniai ir politiniai kaliniai iš Lietuvos sakė, kad esu jūsų, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų, ambasadorė Europos Parlamente. Taip yra ir kitaip nebus – kur bebūčiau, jūsų atstove būsiu visada.

Nes mūsų žygis nebaigtas. Atkurti Lietuvos valstybę – tik darbo pradžia. Lietuvos interesas – stipri Lietuva stiprioje Europos Sajungoje, stiprioje NATO. Turime ir vėl turėsime 11 atstovų Europos Parlamente, ir atrodo savaime suprantama, kad jie visi turėtų žinoti, kokie yra Lietuvos interesai ir juos ginti. Ar supranta? Ar suvokia savo misiją? Vargu. Kaip jaučiatės, plenarinėje sesijoje girdėdami Lietuvos atstovą, skeliantį kalbą apie „Nord Stream 2“ ir peikiantį Lietuvą, kad priešinamės tam duotiekui? Arba matydami kitą Lietuvos atstovą, prisegusį prie krūtinės Georgijaus „koroladą“? Taip negali – taip neturėtų būti.

Gyvename pasaulyje, kuriame turime ne tik draugų, bet ir priešų, atvirų ir agresyvių. Aplinkui mus netruksta tokiai, kuriems nemilia taika Europoje ir kitur pasaulyje – jiems reikia karo, reikia krauso, reikia žudyti už savo ateitį paklusius taikius ukrainiečius, į gabalus plėšyti Gruziją ir Moldovą. Kremliai nepatinka Europos Sajunga, jis norėtų jos nares kaip rykštėles imti ir laužyti vieną po kitos, nes Europos Sajungą perlaužti sunku – sankcijos Rusijai galioja nuo 2014 metų ir yra vis pratęsiamos. Mūsų misija – saugoti ir stiprinti ne tik Lietuvą, bet ir visą Europos Sajungą – taikos ir saugumo bastioną, plėsti ją.

Brangieji, jau beveik 29-erius metus gyvename laisvoje Tėvynėje. Kol gyvi, mes visada su jumis būsime susiję ta gija, kuri vadinas vienu gražiausiu vardu pasaulyje – Lietuva. Visada už ją ir vardan jos.

Dieve, saugok Lietuvą.

Jurbarko filialo 30-mečio šventė

Jurbarko rajono savivaldybės viešąją biblioteką. Čia sugedėjo Lietuvos valstybės himną, tylos minute pagerbė Amžinybėn iškeliausius tremtinius. Susirinkusieji stebėjo Jurbarko kultūros centro K. Glinskio teatro (vad. D. Samienė) aktorių pasirodymą, klausėsi jų atliekamų partizanų dainų. Po spektaklio vyko LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotojo Edvardo Strončikos sukurtu filmo, skirto LPKTS Jurbarko filialo 30-mečiui, peržiūra.

Buvusius politinius kalinius ir tremtinius sveikino LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotojas Edvardas Strončikas, LPKTS Jurbarko filialo valdybos pirmininkė Irina Pažereckienė, LR seimo narys Ričardas Juška, Jurbarko savivaldybės meras Skirmantas Mockevičius, savivaldybės administracijos direktorės pavaduotojas Darius Juodaitis, Jurbarko rajono savivaldybės viešosios bib-

liotekos direktorė Rosida Kalinauskienė. Savivaldybės padėkos raštus meras įteikė LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotojui Edvardui Strončikui – už atliekamą didelį organizacinių darbų LPKT sajungoje, filmo „Keiliadas iš tremties“, išprasminančio skau-

džią tautos istoriją, sukūrimą; LPKTS Jurbarko filialo valdybos pirmininkė Irina Pažereckienė – už dvasios stiprybę, principingumą, aktyvią ilgametę veiklą, išprasminant Lietuvos laisvės kovą, trėmimų istoriją.

(keiliama į 8 psl.)

Kalvarijos kankiniai

Jono JUODEŠKOS (jaunesniojo) prisiminimai

*Pabaiga.
Pradžia Nr. 39 (1301)*

Prie Laptevų jūros

Labai daug lietuvių pateko prie Lenos upės žiočių į Laptevų jūros pakrantę esančius lagerius: Trofimovsko, Stolby, Muostach. Mano tėvai buvo išvežti prie greta esančios Janos upės Ust Jansko rajone.

Gimiau tremtyje 1943 metais, praejus dvejiems metams nuo broliuko Gintauto (Jono) žūties. Kaip pasakojo mama, gimiau jakutų jurtoje. Atėjus į ši pasaulį priėmė mamos draugė mokytoja Aliulienė. Po trijų metų gimusi broliuką mama vėl pavadino Gintautu... Mano tėvai su mažučiu broliuku buvo išvežti 1941-aisiais, bet Altajuje, Barnaule, vaikas mirė. Vėliau tėvus išvežė prie Janos upės. Aš gimiau ten – Ust Jansko rajone, Sastanache. Labiausiai į atmintį ištrigo žvejyba ir kurapkų gaudymas kilpomis.

Po to gyvenome Ust Komelioko ir Kresti gyvenvietėse. Tada jau buvo sukurto nemažos žvejų artelės, „kolchozai“. Mūsų „kolchozas“ buvo skambiu ir intriguojančiu pavadinimu „Novaja žyzn“ („Naujas gyvenimas“). Žvejoti plaukdavo keliomis mažomis valtimis Janos upe, kartu būdavo ir prižiūrėtos – apskaitininkas.

Labai dažnai būdavo didelės pūgos, tad pasigauti baltąjį kurapką ar užšalusio ežero eketėje žuvį ne visada pavykdavo, būdavo tikro bado laikotarpiu...

Mirus Stalinui, parašėme daugybę raštų ir mums buvo leista išvažiuoti. Apsigyvenome Lensko mieste, prie Lenos upės. 1956 metais grįžome į Lietuvą.

Štai į tokią baisybių mėsmalę buvo patekę lietuvių tremtiniai ir politiniai kaliniai. Patys viso to nepamatę, tik iš pasakojimų, mažai kurie patiki, kad taip buvo iš tikrujų. Sėkme visada reikia tikėti – be jos mes nė vienas nebūtume grįžę nuo Janos upės.

Sastanache ir Krestų gyvenvietėje

Pagal tėvelio užrašus, kai mūsų šeima (jis, mama ir brolis Gintautas Jonas, mes su broliu dar nebuvom gimę) 1941 metų birželyje buvo iš Lietuvos išvežta, pirmasis tikras sustojimas buvo Barnaule, Altajaus krašte. Ten šeima išbuvo ne ilgiau kaip savaitę. Tuo metu tėvelis rašė, tačiau gaila, kad tie užrašai neišliko. Mano atmintyje užsiifisavo pirmoji gyvenvietė Jakutijoje Sastanach. Ji buvo ant Janos upės kranto. Mus atvežė ir tiesiog išmetė ant kranto, kur tebuvo kelios nevykusiai išsibarsčiusios jakutų jurtos. Čia pusę metų buvo poliarinė naktis, ją keisdavo ilga diena. Upės krantas, kur iškūrėme, buvo lėkštas, o priešingoje pusėje – buvo statut, ten būdavo galima kažko nusipirkti. Mūsiškiai ten nusiirdavo valtimi. Pamenu, kartą ir mane pasiémė į valtį. Visi nuėjo, o mane paliko saugoti kažkokai mergaitei, bet aš persisvērai per valties kraštą, nes nenorėjau likti. Visa laimė, kad toji pagriebė mane bekrantant iš valties ir ištraukė į krantą. Kilo triukšmas, subėgo vyrai.

Tai buvo pats sunkiausias ir žiauriaus-

sias mūsų gyvenimo tundoje laikotarpis. Gyventi ten buvo neįmanoma, bet teisingai sako lietuvių liaudies išmintis, kad nieko neįmanomo nėra... Kai sugautą tinklais žuvį pargabendavo artelein, duodavo po vieną kitą tremtiniams, kad iš bado nemumirtų. Kad nebūtų ginčų, padarydavo savo išlokių loteriją: visi turėdavo atsistoti nugara į valtį, prižiūrėtojas imdavo žuvį iš valties ir klausadavo, kas nori šitos? Žinoma, toje loterijoje būdavo nuskriaustų, nes kai kam tek davė tik labai mažos žuvėlės. Išgyvenome pagautomis žuvimis, retkarčiais baltųjų kurapkų ir baltųjų lapių bei pelėdų mėsa. Kai kada užsukdavo pravažiuojančių jakutų šunų kinkiniai, nes ilgos pūgos užpustydavo viską. Pamestu, kai jau Lietuvoje su tėveliais kalbėdavome apie vargus Sastanache, jų akys visada prisipildydavo ašarų...

Sastanache tėvelis turėjo labai gerą sunį Diksoną, kuris buvo labai gudrus ir padėdavo orientuotis vietovėje. Važinėjo su vyrais žvejoti ežeruose, dažnai ir per pūgas. Kartą vežė kinkinys juos namo, bet tėveliui pasirodė, kad juda visai į prešingą pusę. Ką daryti, nukreipti jį kita kryptimi? Nutarė pasitiketi šuns orientacija. Ir neprashovė: po kelių valandų jie privažiavo prie savo jurtos slenkscio, čia šuo garsiai sulolo. Deja, šuns likimas buvo žiaurus: gal nuo bado šuo susirugo. Sirgo ilgai, jam pradėjo suktis galva, negalėjo paeiti, tik sukosi ratu. Tėvelis buvo pasikvietęs jakutą – medžiotoją ar klajoklį. Šis apžiūrėjo šunu ir pasakė, kad nuo šios ligos jie sunkiai pagyja, tad vilčiu nėra.

Nedaug, bet kažkiek lengviau buvo, kai persikėlėme į Krestų gyvenvietę, buvusių netoli Kazačės, rajono centro. Kresti buvo pažymėta beveik kiekviena me žemėlapyje, tačiau Sastanacho juose nebuvu. Dabar man atrodo, kad perkélé ir dėl to, kad sąlygos ten gyventi ir dirbtį buvo labai sunkios, be to, žvejų grupinis darbas artelėje buvo neefektyvus. O čia buvo žvejybos kolchozai.

Krestuose radome lietuvių, su mumis kartu atvyko Mačiūnai (pamenu jų sūnų Regimantą) iš Kėdainių rajono Lančiūnavos, Zenkevičiai, Petraičiai iš Druskininkų, Bieliauskai iš Alytaus, Skučai iš Švenčionėlių, Algirdas bei Vytautas Aliuliai, Šaulenskai, Tekorius. Kitų pavardžių jau neprisimenu. Čia buvo mokykla bei šiokia tokia parduotuvė. Kartą per savaitę net kino filmus rodydavo, kinomechaniku dirbo lietuvis Aliulių sūnus.

Tremtiniai darbas buvo toks pats, kaip ir baisiame Sastanache: dirbo vietos žvejų „kolchoze“. Artimiai bendradavome su Mačiūnais, Šaulenskais, Petraičiais, Bileiauskais, Aliulių, Juodeliu. Už mane šiek tiek vyresni buvo Regimantas Matačiū-

nas ir Vitas Šaulenskas.

Tėvelis savo užrašuose yra pažymėjęs, kad 1952 metais, kai man buvo šešeri, gavo leidimą išvažiuoti už Poliarinio rato. Kaip išvažiuoti, jei niekas tu kelionių neorganizavo? Kiek prisimestu, kelionė buvo labai varginanti. Janos upės žiotyse Kougostache mums tiesiog pasisekė, nes kateris turėjo buksyruoti į Jakutską sugedusiu varikliu keleivinių garlaivį. Po ilgų derybų dėl užmokesčio, pavyko susitarti, kitaip mums būtų dar ilgai laukti. Iš Janos žiočių per Laptevų jūrą nuplaukėme į Lenos upės žiotis. Laptevų jūroje patekome į labai stiprią audrą, mus labai blaškė, susirgome jūros liga ir negalėjome vaikščioti visi, išskyrus mano jaunesnįjį brolių Gintautą. Šiaip taip gamtos stichija išgyvenome.

Muchtajoje

Lenos upe per Jakutską pasiekėme Muchtują, buvusią kairiajame jos krante (dabar – Lenskas). Iki Jakutsko mus skyrė penki šimtai kilometrų kelias. Čia mums keliauti patarė garlaivio kūrikai. Ir jie buvo teisūs.

Vietos mokykloje braižybą dėstė tremtinys Gediminas Šarka. Mačiūnai Muchtajoje dar turėjo augintinę Nijole, ji buvo jų sūnaus Regimanto amžiaus. Nežinau jos tikros gyvenimo istorijos. Manau, kad mergaitė ten liko našlaite, o Mačiūnai ją priglaudė. Gyveno šeima viename name su Palioniais.

Kartą su tėvais ir Gintautu išplaukėme valtimi Janos upe pasrovui į ieškoti paukščių lizdų su kiaušiniais. Žinoma, gal neturėjome patyrimo, bet lizdų neradome, nors šliaužiojome kranta iš jų ieškojom. Staiga už upės vingio pamatėme gyvenvietę. Tėvai sutriko ir pasubomis pasuko atgal, bijodami, kad vietiniai nepagalvotų, kad mes žvejojame jų vandenye, ir gali keršti.

Atvykė pradėjome kurtis. Mama su

tėveliu iš pradžių išisardino veterinarijos istaigoje. Viršininkas buvo nelaibai geras žmogus ir šykštus. Juodeškų šeima turėdavo prišienauti šieno tiek, kad jo užtektų visiems gydomiems gyvuliams žiemą. O tévo sveikata nebuvo stipri, jis turėjo didelių problemų su skrandžiu. I darbus imdavo ir mus, mažamečius vaikus. Laisvų plotų arti nebuvo, kartais reikėdavo keltis per Leną ir paskui šieną valtimis parplukdyti. Tas katorginis darbas pasibaigė, kai tėvai pakeitė darbą. Veterinarijos viršininko žmona buvo visiška priešingybė, daug padėjo mūsų šeimai.

Vėliau tėveliai perėjo į darbą prieplaukoje. Pirmaisiais metais ir čia tekdavo po keletą dienų stovėti eilėje duonos kepaliukui nusipirkti. Čia susipažinome su kitais lietuviais tremtiniais: Palioniu, mokytoju Šarka, Karveliais ir dar su kai kuriais. Kai jau po Stalino mirties, tai yra 1956 metais, ga-vome leidimą grįžti namo, kai kuriuos juos Muchtajoje dar palikom.

Kelias namo buvo jau trumpesnis. Labai norėjome su broliu, gimus pačioje šiaurėje, pamatyti Lietuvą, apie kurią tėvai tiek daug pasakojo. Juk svetimame krašte prabėgo penkiolika metų, o savo tévu žemės niekada nebuvala matės...

Tai tiek mano atsiminimų apie tolimalą tremtį.

Tremties vaikas Jonas Juodeška šiuo metu gyvena Kalvarijoje. Jis – vienas iš geriausių Kalvarijos šaškininkų, kandidatas į sporto meistrus. Dažnai dalyvauja varžybose ir užima prizines vietas. Atstovavo Lietuvą Europos rusiškų šaškių čempionate susirašinėjant. Lietuvos gyventoju genocido ir rezistencijos centru yra perdaives ne tik savo atsiminimus apie tremtį, bet ir kai kuriuos dokumentus bei nuotraukas.

**Spaudai paruošė
Stanislovas ABROMAVIČIUS**

Muchtujos pradinės mokyklos 4 klasė. Paskutinėje eilėje antras iš dešinės Jonas Juodeška. Muchtuja (Lenskas), 1954 metai

Audringų Vėlinių prisiminimai

Šiuo metu mūsų sūkuringo gyvenimo ratus ryškiomis spalvomis stabtelėjės prie surasto Vasario 16-osios Akto stendo, prie popiežiaus Pranciškaus aukotų šv. Mišių altoriaus, prie sovietinių budelių nužudyto partizanų vado Adolfo Ramanausko palaikų suradimo duobės ir jų iškilmingo palaidojimo dvasinės šventės, vėl pasuko mūsų gyvenimo kelio akimirką prie Vėlinių dienos slenksčio, išraižyto daugybės prisiminimų. Tad žvilgtelėkime į 1956 metų Vėlinių įvykius.

Tuos įvykius, kuriuose buvo pademonstruota lietuvių ir vengrų tautų vienybė trokštant vieni kitiems laisvės, kasmet prisimena ir Lietuvoje dirbanti Vengrijos ambasada. Vėlinės Lietuvoje lyg tapo pasipriešinimo sovietiniams okupantui simboliumi.

Nuo tų įvykių mus skiria jau 62 metai. Abi kovojujos už savo laisvę tautos, nugalėjusios sovietinį imperializmą, sutraukė nelaisvės pančius. Istorinė lietuvių ir vengrų tautų vienybės atmintis liko gyva. Gyvi ir prisiminimai. Aš tada buvau Vilniaus universiteto antro kurso studentas. Gyvenome keturiene netoli Vingio parko vadinajamame Čiurlionio bendrabutyje. Daugelis iš mūsų turėjome jaunatviško idealizmo sparnus, didelį Lietuvos likimo rūpestį, stengiantis savo veikla ir įgytomis žiniomis išlaikyti jos gyvybingumą. Šiuos siekius lyg palaikė savo dėstomomis paskaitomis patriotinės savimonės nepraradę mūsų iškilūs dėstytojai Zigmantas Zinkevičius, Meilė Lukšienė, Vanda Zaborskaitė, Irena Kostkevičiūtė, Jurgis Lebedys, Juozas Piktčilingis, Vincas Urbutis ir kt. Vėliau, prasidėjus partokratiniams siautėjimui, kai kurie iš minėtų dėstytojų buvo kaltinami, kad apie juos „sukosi nacionališkai nusiteikę“ studentai...

Slapto organizacijos kūrimas

Savo veikloje bandėme derinti įvairias veiklos priemones. Su kai kuriais studentais, sudarę slaptą patriotinės krypties būrelį, laiminant kunigui, davėme priesaiką Dievui ir Tėvynei Vilniaus Aušros Vartų bei Kauno arkikatedros bazilikos koplyčiose.

Mūsų surengtose studentiškose vararonėse skambėdavo lietuviškos dainos, poezijos posmai. Malonu prisimininti, kad universiteto vadovybė patenkinu mūsų prašymą, kuriame prašyta rusų kalbos discipliną nukelti į neprivatolomą dalykų sąrašą. Palaikėme idėją centrinei miesto gatvei grąžinti Gedimino vardą. Tačiau tuo lyg legaliu prasymu susidomėjo KGB. Čekistai stengėsi per savo agentus išaiškinti šio rasiūnų iniciatorius. Čia paminėtinas tuometinio penktakursio lituanisto, o kiek vėliau ir filologijos mokslo daktaro, mokslininko, rašytojo, vertėjo, slapta baigusio pogrindinę kunigų seminarą, dabar iškilaus kunigo jézuito Kazimiero Ambraso man pateiktų prisiminimų žiupsnelis: „Dalyvavau slapto studentiškos organizacijos kūrime. Mes tada stengėmės rinkti parašus, kaltėtis su bendraamžiais dailininkais, konservatorijos studentais, kad būtų reikalaujama pakeisti prospektą pavadinimą Gediminovardu. To reikalavu-

sius skaudžiai tardė ir baudė. Slapto organizacijos pritarimu, vyresnio kurso studentas Vytautas Martišius, norėdamas, kad nepakliūtų į sovietinio saugumo rankas jo bendraminčiai: Antanas Tyla, Vytautas Laugalis, dar keli istorikai ir lituanistai, kilniai prisimė kaltę sau, kad rinkti parašus nebuvu joks kolektyvinis sumanymas, o asmeniškai jo vieno. Dalyvavome ir Rasų kapinių susibūrime.“

Artėjo 1956 metų Visų Šventųjų diena. Nutarėme sutvarkyti apželusius krūmais lietuvių karių kapus Rasų kapinėse. Išvakanėse prie kapinių tvoros paslepėme tvarkymo įrankius. Dieną po

paskaitų mūsų lituanistinių studijų vienminčių studentų būrelis kibo į darbą. Dirbome iki velyvo vakaro. Širdyje taip buvo gera – vakaro tamsą lyg nušvietė mūsų nuoširdaus darbo šviesa, susiliejusi su žuvusių Lietuvos žemės gynėjų atminimo dvasia, suspindusia mūsų maldoje ir šviečiančių žvakių blyksniuose. Džiaugiausi, kad ir vėliau ši mūsų pradėtą Rasų kapinių tvarkymo darbą tėsė tame pačiame universitete fizikos mokslus studijavęs mano sūnus Gediminas, neaiškiomis aplinkybėmis sovietiniams metais žuvęs krašto tyrinėje ekspedicijoje.

Pokelių dienų su kauniečių jaunimo būreliu tokio darbo émémés ir Kauno senosiose kapinėse. Sutvarkėme apie 1941 metų Birželio sukilélių, lietuvių karių ir pažymėtus lėktuvų propelerių kryžiaių lakūnų kapus.

Solidarumas su Vengrijos revoliucija

Kelios dienos buvo likusios iki Visų Šventųjų dienos vakaro. Vengrijoje vyko masinė antisovietinė akcija, aidėjo šūviai, iš vėliavų iškirpti sovietinių simbolų: skylėtosios vėliavos tapo sukilėlių ženklu. Tautos valia prie valdžios vairo grįžęs politinių reformų iniciatorius Imrė Nadis skelbė Vengrijos neutralitetą, išstojimą iš sovietinio Varšuvos pakto, reikalavo iš šalies išvesti sovietinę kariuomenę. Kilo Vengrijos revoliucija – laisvės viltis visoms sovietų pavergtoms tautoms.

Tokiamo fone surengėme studentiško jaunimo vakaronę universiteto Istorijos filologijos fakulteto didžiojoje auditorijoje. Prisirinko tiek jaunimo, kad negalėjo sutiilpi iš auditoriją, buvo pilnas ir koridorius. Iš anksto buvo numatyta kryptinga partokratų neišsifruota programa. Sklido lietuviškos dainos, sukosi poros. Numatytos pertraukos metu mūsų bendramintis Adolfas Gurskis raiškiai perskaitė iš tuomet neseniai išleisto Maironio raštų dvitomo „Jaunosios Lietuvos“ poemos šeštulosios giesmės ištrauką „Jau slavai su kilo...“ Visi suprato, ką tai reiškia – solidarumas su Vengrijoje vykstančia revoliucija. Nutilus plojimų bangai, visi susikibę rankomis sugedojome „Lietuva brangi“. Paslapčiomis raginome vienas kitą lapkričio 1 dienos vakare rinktis į Rasų kapines prie dr. Jono Basanavičiaus kapo. Tuometinio Dailės instituto komjaunimo sekretorius Arūn-

Vengrijos ambasadorius Zoltan Jancsi su Generolo Povilo Plechavičiaus licėjaus kadetais

nas Tarabilda net viešai paragino studentus vykti į Rasų kapines. Ir susirinko daugybė jaunimo iš visų Vilniaus aukštųjų mokyklų. Jono Basanavičiaus kapas nušvito daugybės žvakių šviesos vainiku. Jį puosė atneštos įvairių spalvės rudeniškės gėlės, mano sudėti iš akmenelių Gedimino stulpai, Trispalvės juostelės. Sklido patriotinio turinio elėleraščiai, kalbos, giesmė „Marija, Marija“, skambėjo Lietuvos himnas, sveikinantis Vengrijos revoliuciją žodžiai.

Pasirodė milicijos būriai ir kareivai stengėsi susirinkusį jaunimą išsklaidyti, neleisti žygiuoti miesto link. Kareiviams vadovavęs generolas net ištengė lietuviškai pasakyti keletą žodžių – eikite namo... Į kareivų ir milicininkų brutalius žodžius mes atsakydavome lietuviška daina ir šukiai – laisvę Lietuvai, laisvę Vengrijai! Pralaužę atvėklių užtvaras, nužygavome iki Aušros Vartų. Čia mus pasitiko dar didesni represinės jėgos būriai. Pirmoje gretėje įėjusius keli studentus pavyko jiems nutempti į greta stovėjusius uždarus sunkvežimius. Reikalavo išsiskirstyti. Jėgos buvo nelygios, vis gausėjo kareivų ir milicininkų būrių. Supratome, kad mums nepavyks ižygiuoti į miesto gatves. Prasidėjo derybos. Pa-prašėme, kad atvyktų miesto valdžios atstovai. Atvyko. Reikalavome, kad būtų paleisti suimti mūsų eisenos dalyviai – tada išsiskirstysime. Pavyko susitarti. Išsiskirstėme būreliais.

Čekistinė sparnas nenurimo

Po šių įvykių tuometinis Lietuvos „šeimininkas“ Antanas Sniečkus pareikalavo iš aukštųjų mokyklų pašalinti daugybę studentų vienokiu ar kitokiu būdu prisdėjusių prie vadinamos antitarybinės demonstracijos Rasų kapinėse. Šiam reikalavimui ypač pritarė universiteto karjeristinė partokratija – V. Kuzminskis, I. Zaksas, J. Bielinis ir kiti. Aš buvau apkaltintas „kontrrevoliucine veikla“, buvo akcentuotas ir mano ant J. Basanavičiaus kapo sudėtas Gedimino stulpų ženklas. Pasirodė fakulteto sienlaikraštyje užgaulios karikatūros, kurios savo tikslu nepasiekė klausius tik sustiprino mūsų studentišką dvasinę vienybę ir dar didesnį ryšį su patriotiškai nusiteikusiais dėstytojais. Brutaliems partokratijos reikalavimams atvirai pasipriešino tuometinis universiteto rektorius Juozas Bulavas jau prieš tai, tapęs rektoriumi, gerokai

sulietuvinės šios aukštosios mokyklos dėstytojų sudėtį ir patį universitetą. Tokiai rektoriaus nuostatai pritarė ir prorektorius Eugenijus Meškauskas – žinomas filosofas, skatinės kritiškai plėtoti marksizmo principus, tyrinėjės pažinimo ir mokslo metodologijos, ideologijos teorijos problemas. Esant tokiai sandūrai, prorektorius E. Meškauskas buvau pakviestas į rektoratą paaiškinti atvykusiems čekistams Vėlinių įvykius Rasų kapinėse ir mano dalyvavimo priežastį. Buvo jiems pristatytas, kaip sąžiningas ir geras studentas. Dalyvavimą tuose įvykiuose grindžiau savo religiniai įsitikinimais, kaltindamas atvykusį milicininką ir kareivį brutalius užgauliojimus bei keiksmus. Sakiau, jei nebūtų buvę šito – būtume tai kai ir išsiskirstę. Prorektorius E. Meškauskas padėkojęs taré: „Matote – patys esate kalti, nereikėjo tos kariuomenės siūsti, o dabar norite apkaltinti studentą Tamakauską ir kitus antitarybine veikla...“ Supratau, kad tuometinis rektoratas stojo dalyvavusių Vėlinių įvykiuose studentų gynimo pozicijose. Man pavyko išvengti pašalinimo iš universiteto. Tik buvo pareikštas griežtas papeikimas ir nutrauktas stipendijos mokėjimas.

Tačiau čekistinės sparnas nenurimo. Jis atsirevanšavo kitų metų Vasario 16-osios naktį atlirkomis kratomis ir areštais. Atdiduriau saugumo rūsių kameroje kartu su minetu Arūnu Tarabilda. Teko patirti visas tardymo „gudrybes“, brutalų pažeminimą. Dailes institute buvo panaikinta komjaunimo organizacija, kaip pasidavusi „nacionalistinei įtakai“. Tai atsituikė pirmą kartą sovietijoje. Mane apkaltino „aiškia antitarybine veikla“ ir „už elgesį, nesuderinamą su tarybinio studento vardu“ pašalinę iš universiteto, išsiuntė į sovietinius rekrūtus prie Uralo užterštoje radiacijos zonoje.

I tą pačią pauralės Zlotousto vietovę pasiuntė ir kurso draugą Algirdą Vaitkų, perkeltą drauge su Valentiniu Ardžiūnu į neakivaizdinį skyrių. Panashaus likimo susilaikė ir kai kurie kitų aukštųjų mokyklų studentai. Buvo pakeista ir universiteto vadovybė, reorganizuota lietuvių literatūros katedra. Tačiau partokratams nepavyko sunaikinti jau nuo filomatų filaretų laikų universitete kilusios laisvės siekių dvasios.

(keliamas į 7 psl.)

2018 m. lapkričio 9 d.

Tremtinys

Nr. 41 (1303)

7

Audringų Vėlinių prisiminimai

(atkelta iš 6 psl.)

Ji vis iškildavo įvairiomis formomis iki pat Lietuvos atgimimo.

Minėjimas Kaune ir Vilniuje

Kaune 1956 metų įvykių minėjimas vyko jau pagal tradiciją Senosiose kapinėse prie įrengto memorialo spalio 24 dieną. Jame dalyvavo Vengrijos Nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius Zoltan Jancsi su savo bendradarbiais, mūsų organizuotos mokiniai grupės su savo mokytojas Eugenija Paškauskienė, Valdu Piškinu,

Dalia Dolinskaite iš Kauno Juozo Grušo meno gimnazijos ir mokytojas Jūrate Ivanauskienė, Olgita Cironkaite, Gintautu Mikalauskui bei Laura Šimaityte-Valaitiene iš Generolo Povilo Plechavičiaus katedrų licėjaus.

Susirinkusiems gražius žodžius pasakė Zoltan Jancsi, pažymėjęs to meto įvykių svarbą išsivaduojant iš sovietinės priespaudos, pasidžiaugę tolimesniu vengrų ir lietuvių tautų gražiu bendradarbiavimu. Ambasadorius kalbą labai sklandžiai pateikė jo padėjėja Justina Budžiūtė.

Sveikinimo žodį tarė Aukštė Ramanauskaitė-Skokauskienė. Prie memorialo buvo padėti Vengrijos ambasados ir Kauno savivaldybės vainikai. Skambėjo Vengrijos ir Lietuvos Respublikos himnai. Dargano rudens minėjimą sušildė dalyvusių mokiniai atlirkta meninė programa. Vilniaus Rasų kapinėse vykusią Vėlinių antitarybinę demonstraciją, palaikiusią Vengrijoje vykusią revoliuciją, žymi prie Aušros Vartų sienos įrengta memorialinė lenta. Prie šios Atminimo lento taip pat kasmet vyksta tų įvykių minėjimas.

Zigmas TAMAKAUSKAS

Skelbimai

Lapkričio 9 d. (penktadienį) kviečiame kartu paminėti Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komiteto 40 metų jubiliejų. 1978 m. lapkričio 13 d. komitetą įsteigė kunigai Jonas Kauneckas, Alfonas Svarinskas, Sigitas Tamkevičius, Vincentas Vėlavičius ir Juozas Zdebskis.

17 val. šv. Mišios Kauno arkikatedroje bazilikoje.

18 val. komiteto įsteigimo paminėjimas Kauno arkivyskupijos konferencijų salėje (Papilio g. 5). Dalyvaus arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, vyskupas Jonas Kauneckas, Vytauto Didžiojo universiteto dėstytojas dr. Andrius Švarplys, Vilniaus universiteto Filosofijos katedros doktorantas Vytautas Sinica. Galésite įsigyti monsinjoro A. Svarinsko atsiminimų 2-ają dalį.

Lapkričio 10 d. (šeštadienį) 10 val. Kaune, Laisvės al. 39, vyks LPKTS valdybos posėdis. Kviečiame dalyvauti.

Buvusių tremtinių ir politinių kalinių mišraus choro „Tremties varpai“ 30-mečio minėjimas.

Lapkričio 16 d. (penktadienį) 9 val. šv. Mišios už choro „Tremties varpai“ buvusius ir esančius choristus Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje.

Lapkričio 17 d. (šeštadienį) 14 val. choro „Tremties varpai“ 30-mečio jubiliejinis koncertas Šiaulių r. Pavenčių mokykloje – daugiafunkciame centre (Ventos g. 17, Kuršėnai).

Kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 17 d. (šeštadienį) 14 val. buvusius tremtinius, politinius kalinius, Laisvės kovų dalyvius, jų šeimos narius LPKTS Palangos filialo valdyba malonai kviečia į Palangos filialo veiklos 30 metų sukakties paminėjimą poilsio ir reabilitacijos centre „Pušynas“ (Žvejų g. 1, Palangoje).

Lapkričio 18 d. (sekmadienį) LPKTS Alytaus filialas minės įkūrimo 30-metį. **13 val.** šv. Mišios Alytaus Angelų Sargų bažnyčioje, po jų minėjimas Alytaus šaulių namuose (S. Dariaus ir S. Girėno g. 10). Dalyvaus buvusių tremtinių choras „Atmintis“, liaudiška kapela „Smiltelė“, vyrų ansamblis „Šiaurys“, šokių kolektyvas „Miestelėnai“, Butrimonių gimnazijos moksleivių šokių ansamblis „Gojelis“. Kviečiame dalyvauti.

Dékojame kariams savanoriams

Kasmet retėjant buvusių tremtinių gretoms ir blėstant gyvų energijai, būtina jaunuju pagalba, prižiūrint žuvusiųjų už Lietuvos laisvę paminklus ir statant naujus.

Kelinti metai šiuos darbus atlikti padeda Anykščių savanorių kuopos kariai, vadovaujami kapitono Edvino Žvirblio. Laisvu laiku nuo tarnybos savanoriai tvarko kapus, prižiūri paminklus. Mes, buvę tremtiniai, iš visos širdies jiems dékojame ir linkime ištvermės jų tarnyboje.

LPKTS Anykščių filialas

Savanorių kuopos vadas kapitonas Edvinas Žvirblis (kairėje) ir savanoris Rolandas Aleknavičius

Tremtinys ISSN 2029-509X
www.lpkts.lt

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

Įmonės kodas 300032645

Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. (8 37) 323 204

Redaktorė Jolita Navickienė
Kalbos redaktorė Audronė Kaminskienė
Techninė redaktorė Vesta Milerienė

El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

2 spaudos lankai. Tiražas 1670 egz. Kaina 0,61 euro.

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas

Ilsėkites ramybėje

Teofilis Vapsva
1944–2018

1949 m. ištremtas su tėvais iš Utenos r. Tauragnų apyl. Urviškių k. į Krasnojarsko kr. Chakasijos sr. Askizo r. 1960 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Utenoje. Isikūrus LPKTS Utenos filialui, išsijungė į jo veiklą.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną Rimantę, artimuosius ir gimines.

LPKTS Utenos filialas

Albina Matulevičiūtė-Rubiniene
1928–2018

Gimė Vilkaviškio r. Gražiškių valsč. Naujasodžio k. ūkininkų šeimoje, auginusioje tris dukteris ir du sūnūs. Akmenynų šešiametėje mokykloje baigė šešis skyrius. Mokėsi Kalvarijos gimnazijoje. Kaune studijavo farmaciją. 1949 m. parvykusią pas tėvus pavasario atostogomis Albiną su visa šeima ištremė į Krasnojarsko kr. Balachtos gyv. Ten dirbo fermoje, vėliau gyvulų paruošu ūkyje. 1953 m. sukūrė šeimą su to paties likimo draugu Antanu Rubinu. Sibire gimė du sūnūs. 1956 m. grįžo į Lietuvą, gyveno vyro téviškėje Telšių r. Liūnų kaime. 1962 m. persikelė į Marijampolę (tuometį Kapsuko) r. Gazdų k. pas Albinos tetą. Lietuvoje gimė dar dvi dukros ir keturi sūnūs. Sulaukė 18 vaikaičių ir 11 provaikaičių. Tragiškai žuvo degančiame name.

Nuoširdžiai užjaučiame seserį Laimutę, broli Juozą, vaikus, vakičius, provaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Marijampolės filialas

Stasė Mikėnaitė
1922–2018

Gimė Rokiškio aps. Skapiškio valsč. Mikniūnų k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su mama, seserimi ir broliais ištremta į Irkutsko sr. Nižneudinsko r. Tremtyje dirbo šakų kirtėja. Po reabilitacijos 1957 m. grįžo į Lietuvą. Su mama ir broliu apsigyveno Rokiškyje. Dirbo statybos valdyboje. Buvo labai darbštī, pareiginga, sąžininga, visų mylima ir gerbiama. Labai mylėjo visus savo serė, brolių vaikus, kurie, atsakydami tuo pačiu, rūpinosi ja ir prižiūrėjo.

Palaidota Kalneliškio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnėno Vido šeimą, gimines ir artimuosius.

LPKTS Rokiškio filialas

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2019 metams

Prenumerata priimama iki kiekvieno mėnesio 28 dienos bet kuriame „Lietuvos pašto“,

„Pay Post“ skyriuje,

per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117. Kaina: 1 mėn. – 2,65, 3 mėn. – 7,96,

6 mėn. – 15,91, 12 mėn. – 32,13 Eur.

Nelikite be savo laikraščio!

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O S
R É M I M O
F O N D A S

Uždeklė žvakutę savo krašto partizanams

Kaip ir kasmet, jau bemaž šešti metai, artėjant Vėlinėms visoje Lietuvoje organizuojama akcija „Uždeklė žvakutę savo krašto partizanams“. Šiemet ir vėl kapines, miškus, laukus nušvietė atminimo žvakelių liepsna. Šias akcijas organizuojanti savo gimtojoje Zanavykiuje (Šakių rajone) ir Kauno mieste LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė sakė: „Jau darbar matome šios iniciatyvos organizavimo rezultatus – lapkričio 1-ają lankant artimųjų kapus teko pervažiuoti didelę dalį šalies, grįžtant jau sutemus prie visų man žinomų Laisvės kovotojų žūties vietų Tauragės miškuose degė žvakelės. Šios akcijos tikslas niekada nebuvo masiškumas, nesvarbu, kiek žmonių susirenka, svarbu, jog ant Laisvės kovotojų kapų degtų atminimo liepsnelės, liudijancios, jog jų auka ne-

liko pamiršta. Daugelis partizanų žuvovo labai jauni, nesukūrė šeimų, nesusilaukę vaikų, tad tik mes – patriotiškai nusiteikę piliečiai – galime juos pagerbti. Džiaugiuosi ir dékoju visiems, tokias ir panašias pagerbimo akcijas vykdantiems.“

Spalio 29-osios popietė gąsdino žvarbiu oru ir lietumi, tačiau prie paminklo „Žuvusių už Lietuvos laisvę motinoms“ Kauno senosiose kapinėse susirinko nemažas būrys LPKTS narių, aktyvių miestelėnų ir jaunimo. Ypač džiugu, jog prisijungė jaunieji skautai. Vėliau susirinkusieji aplankė kryžių tremtiniam E. Fryko gatvėje, nuo kurio atsiveria panorama į Kauno geležinkelio stoties bėgius, kur stovėdami artimieji palydėjo tremiamuosius, taip išvengdamigrėsmėsau. Opaskutinė stotelė – paminklas Adolfo Ramanausko-Vanago

suėmimo vietoje. Tenka apgailestauti, jog artėjant mirusiuų pagerbimo dienai visos šios vietas nebuvo tinkamai sutvarkytos, nors ir yra pačiame mieste, tad susirinkusieji atliko ir ši darbą.

Lapkričio 3-iosios ryta zanavykai rinkosi Šakių kapinėse prie tremtinė memorialo. Kaip ir kasmet, renginyje dalyvavo LR Seimo nariai Irena Haase, Laurynas Kasčiūnas, prisijungė Lietuvos šaulių sajungos nariai bei Krašto apsaugos savanorių pajėgos. Ekipažai pasklido į skirtinges rajono puses, kad būtų aplankytos visos žinomos vie-

tos, ir dienomis, kai kapinės skesta gėlių bei žvakių įjuroje, neliktu vietų, kur tamsu ir tuščia, nors ten ilsisi mūsų tauatos didvyriai.

„Tremtinio“ inf.

Uždegėme žvakelę Pakruojo krašto partizanui

Jau antri metai akciją „Uždeklė žvakutę savo krašto partizanui“ LPKTS Pakruojo filialui padeda vykdyti KASP Prisikėlimo apygardos 6-osios rinktinės 607-osios pėstininkų kuopos kariai: vyresnysis seržantas Bronius Jareckas ir vyresnysis eilinis Justinas Lažinskas.

Ši mūsų draugystė prasidėjo po Uniūnų mūšio 70-mečio minėjimo 2016 metais. Tada minėtos kuopos karių salvės aidėjo ir Uniūnuose, ir žuvusių karių niekinimo vietoje Pasvalio r. prie Girelės miško, ir jų palaikų perlaidojimo vietoje – Pasvalio r. Joniškėlio memoriale. Minėjimo metu mūšio vietoje Uniūnų kaime, kur garbingoje kovoje žuvo 22 partizanai, prie kiekvie-

no jų atminimui pasodinto ažuoliuko kariai ižiebė po žvakelę.

Tai buvo mums visiems labai maloniu staigmena. Po šio minėjimo kariai čia dažni svečiai. Ir akciją „Uždeklė žvakelę savo krašto partizanui“ kariai visa-pradeda nuo Uniūnų.

Siemet kartu su kariais Prisikėlimo apygardos žuvusių partizanų vietas lankė ir LPKTS Pakruojo filialo valdybos narės: Janina Kvedarienė ir Aldona Česnienė. Per vieną dieną visų žūties vietų aplankytini neįmanoma. Paminklus, kurie arti gyvenviečių, lankė ir kitos LPKTS Pakruojo filialo valdybos narės: Zita Vėžienė, Jadvyga Korsienė, Zita Gasiūnienė ir kt. Ižiebtos at-

minimo liepsnelės ir prie rajono paminklų, skirtų negrižusiems tremtiniam.

Esame labai dėkingi KASP Prisikėlimo apygardos 6-osios rinktinės 607-osios pėstininkų kuoposkariams – Lietuvos partizanų vilčių ir siekių tėsėjams. Džiaugiamės, kad Pakruojo krašto savanoriai, partizanai turi gerą pamainą.

Zita VĖŽIENĖ

Gulago partizanai

Neseniai skaitytojus pasiekė LR Seimo nario Pauliaus Saudargo ir žurnalo „Apžvalga“ redaktorės Godos Karazijaitė knyga „Gulago partizanai“ apie 1953–1955 metų didžiuosius sukilimus sovietiniuose lageriuose, priveldusius prie viso GULAGo griūties.

Iš viso knygoje pateikiami 24-ių liudininkų pasakojimai. Didžioji dalis pri-siminimų niekada nėra publikuoti Lietuvoje ir skaitytojų auditorijai bus nauji. Knyga sudaryta iš trijų dalių, kuriose stengiasi deramai atspindėti ivykius visuose trijuose ypatinguosiuose lageriuose: Norilsko, Vorkutoje ir Kengyre. Kiekvieną dalį pradeda nedidelis įvadas apie sąlygas ir sukilimo eiga konkretinėje vietoje. Toliau skaitytojų dėmesiui pateikiami autentiški liudininkų pasakojimai. Taip pat pristatomas ir dokumentinis filmas, kuriame įamžinti garbaus amžiaus sulaukę lagerių sukilimą dalyviai.

Knygos pristatymo renginiai vyks ta-visoje Lietuvoje, o nesenai autoriai besidominčius pakvietė į LK Kauno įgulos karininkų ramovę, kur knygos

pristatymą patikėjo vesti LPKTS valdybos pirmininkei Rasai Duobaitei-Bumbulienė. Ji sakė: „Seniai skaičiau tokią įtraukiančią ir taip jautriai sudėtą knygą. Džiaugiuosi joje radusi ir daug pažįstamų vardų bei veidų, mūsų organizacijos vadovų ir narių. Iš jųistorijų galime pasisemti stiprybės“.

Savo kalinimo istorijas knygoje pasakoja ir LPKTS garbės pirminkas dr. Povilas Jakučionis, ilgametis Varnėnos filialo vadovas Vytautas Kazuilionis, kaunietis partizanas Vytautas Balsys ir kiti.

Kodėl gimbė tokia knyga, papasakojo knygos autoriai. Pasak jų, tautai labai svarbu turėti savo didvyrius, turėti į ką remtis. Istorinė atmintis ir istoriniai herojiniai naratyvai yra labai svarbi šalies patriotizmą kurianti jėga. Duryskiaus herojiniai epai, kuriuos išgyvena lietuvių tauta po sovietinės okupacijos 1940 metais, yra partizaninio pasipriešinimo ir tremties istorijos. Sukilimų lageriuose tema tarsi sujungia šias dvi istorijas ir parodo, kad mūsų tremties istorija yra persmelkta ne tik

tragizmo, bet ir heroizmo. Pasirodo, mesniekada nepasidavėme ir aktyviai priešinomės, net lageriuose. Apie tai ši knyga – apie niekada nepasibaigusią Laisvės kovą, apie niekada nepalaužtą politinių kalinių dvasią, apie sukilius GULAGE, kur pirmose gretose stovėjo lietuvių – partizanai ir jų rėmėjai, pogrindžio dalyviai ir tiesiog patriotai, niekada neparklupę prieš okupantą. Ši knyga į skaitytojų prabyla visa tai išgyvenusių liudininkų lūpomis – liudininkų, kurių kiekvienais metais skausmingai mažėja.

Šaltą rudens vakarą vykusį renginį R. Duobaitė-Bumbulienė užbaigė Vorkutos lagerio politinio kalnio Viktoro Aleknos žodžiai: „O tas vė-

jas tik Lietuvoje ne toks baisus. O Vorkutoje! Kai pradės pūsti, kai pradės kaukti! Pakelia nuo žemės sniegą, viską maišo, visur lenda, rodos, net ir pro vatinius drabužius pasieks pačią širdį“.

„Tremtinio“ inf.

Jurbarko filialo 30-mečio šventė

rio ir tremties dainų atgaivinimą; Danutei Budrytei-Samienei – už aktyvią kultūrinę veiklą, iprasminant skaudžią Lietuvos laisvės kovą, tremčių istoriją.

LPKTS Jurbarko filialo 30-mečio

renginyje LPKTS 2-ojo laipsnio žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ apdovanojata LPKTS Jurbarko filialo pirmininkė Irina Pažereckienė, viena iš LPKTS Jurbarko filialo steigėjų, kraštotoyrininkė Regina Kliukienė; 3-iojo laipsnio žymeniu – rašytoja Ema Dovydaitienė. LPKTS padėkos raštai įteikioti aktyviems Jurbarko filialo nariams bei rėmėjams.

Angelina VENIULIENĖ

(atkelta iš 4 psl.)

Taip pat Marijai Elenai Tautkuvienei – už ilgametę kultūrinę veiklą, vadovaujant kultūros centro politinių kalinių ir tremtinii chorui „Versmė“, už poka-